

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 20. aprill 2021
(OR. en)

7407/1/21
REV 1

AGRI 160
AGRILEG 61

SAATEMÄRKUSED

Komisjoni dok nr: COM(2021) 141 final/2

Teema: KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE,
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING
REGIOONIDE KOMITEELE MAHETOOTMISE ARENDAMISE
TEGEVUSKAVA KOHTA

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2021) 141 final/2.

Lisatud: COM(2021) 141 final/2

Brüssel, 19.4.2021
COM(2021) 141 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2021)141 final of 25.03.2021

Concerns all language versions.

It concerns linguistic errors and wrong references in the footnotes.

The text shall read as follows:

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

MAHETOOTMISE ARENDAMISE TEGEVUSKAVA KOHTA

{SWD(2021) 65 final}

SISSEJUHATUS JA TAUST

Komisjoni poliitilise tegevuskava keskmes on Euroopa roheline kokkulepe. Selle peamine eesmärk on saavutada 2050. aastaks kestlik ja kliimaneutraalne Euroopa, mis edendaks ka investeringuid ja majanduskasvu¹.

Rohelises kokkuleppes on rõhutatud, et otsustava tähtsusega on juhtida üleminekut kestlikumale toidusüsteemile ning eelkõige tugevdada põllumajandustootjate jõupingutusi kliimamuutustega võitlemisel, keskkonnakaitset ja elurikkuse säilitamisel. Neid eesmärke peaksid aitama saavutada eelkõige põllumajandusringkonnad. Põllumajandustootjad saavad kliimamuutuste tagajärgi ja elurikkuse kadumise mõjusid esimesena tunda, kuid teisalt on elurikkuse vähenemise peamiseks põhjustajaks just põllumajandustavad, mille puhul kestlikkusega ei arvestata. Mahetootjad on tulevase kestliku põllumajanduse teerajajad. Nad avavad tee kliimat ja keskkonda säästvale põllumajandusele ning uuenduslikele tootmistehnoloogiatele, mis on keskkonnasõbralikud, edendavad ringmajandust ja loomade heaolu. Mahelogo annab tunnistust kohustustest, mis põllumajandustootjad on seoses nende kõrgete tootmisstandarditega võtnud ning tarbijad saavad olla kindlad, et toode on valmistatud väga konkreetsete ja rangete kestlikkusnõuete kohaselt. Veelgi olulisem on see, et tänu mahepõllumajandusele on meie põllud looduslikumad ja põllumajandustootjad vastupidavamad nii majanduslikele muutustele kui ka kõikumistele, mida põhjustab üha ettearvamatum loodus ja kliima.

Seepärast on ELi elurikkuse strateegias aastani 2030² ja strateegias „Talust taldrikule“³, millele lisandub ka õhu, vee ja pinnase nullsaaste tulevane tegevuskava, sätestatud konkreetsed meetmed kogu ahela jaoks alates toidu tootmisest kuni selle tarbimiseni, ning meetmed, millega reguleeritakse ka rahvusvahelist koostööd kestlike toidusüsteemide valdkonnas. Nende strateegiate eesmärk on ühitada toiduainete tootmine keskkonnakaitsega, ergutades samal ajal investeringuid ja kestlikku tootmist, mida komisjon püüab edendada kestliku arengu eesmärkide raames. Lisaks on strateegias „Talust taldrikule“ kuulutatud käesolevaks aastaks välja ELi algatus süsinikku siduva majandamise kohta, mille eesmärk on premeerida kliimapakti raames neid põllumajandustootjaid, kes on teinud tõendatud samme ökosüsteemi taastamise, heitkoguste vähendamise ja süsinikdioksiidi sidumise valdkonnas.

OLULISED

ARVNÄITAJAD:

Mahepõllumajandusmaa on viimase kümne aasta jooksul suurenenud peaaegu 66 % – 8,3 miljonilt hektarilt 2009. aastal 13,8 miljoni hektarini 2019. aastal. Praegu moodustab mahepõllumajandusmaa ELi kasutatavast põllumajandusmaast 8,5 %. Mahepõllumajandusmaa suurenemisega on kaasnenud jaemüügi märkimisväärne kasv. Viimase kümne aasta jooksul on jaemüük kahekordistunud: ligikaudu 18 miljardilt eurolt 2010. aastal rohkem kui 41 miljardi euroni 2019. aastal.

¹ Seadusandlikus ettepanekus COM/2018/392 final – 2018/0216 (COD) on märgitud, et tulevases ühises põllumajanduspoliitikas (ÜPP) on suunatud tähelepanu mahepõllumajanduse kasulikkusele ja nähtud ette selle toetamine eri mehhanismide kaudu.

² COM (2020) 380 final.

³ COM (2020) 381 final.

Vahepeal on COVID-19 pandeemia põhjustanud ELile enneolematuid probleeme. Sellel on ulatuslik mõju majandusele, inimeste tervisele ja toidusüsteemidele. EL reageerib sellele taastamiskavaga, mida toetatakse taasterahastust „NextGenerationEU“ ja uuest mitmeaastasest finantsraamistikust. Taasterahastu „NextGenerationEU“ vahendeid võiks kasutada mahepõllumajandussektorisse tehtavate investeeringute toetamiseks, tingimusel et need vastavad seatud tingimustele ja eesmärkidele. Kui Euroopa hakkab COVID-19 kriisist taastuma, tekib esimene võimalus viia roheline kokkulepe ellu, st pakkuda laia platvormi kestlike tootmis- ja tarbimisharjumuste jaoks, sealhulgas põllumajanduse ja vesiviljeluse valdkonnas.

Euroopa taastumisel on mahepõllumajandusel keskne koht – tänu maapiirkondade sissetulekute suurendamisele peaks taastumine olema kestlik ja digitaalne. Üldiselt tähendab mahepõllumajandus lühemaid tarneahelaid ja võimalusi väiketootjatele ning selle edendamiseks on mahetootmist käsitlevasse määrusesse (EL) 2018/848 lisatud uued sätted⁴. Käesoleva määruse eesmärk on sektori moderniseerimine ja eeskirjade ühtlustamine, tagades nii stabiilse õigusraamistiku.

Selles, et mahetootmine ja tarbimine on kesksel kohal, valitseb laialdane üksmeel. Komisjon on oma strateegias „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegias seadnud eesmärgi, mille kohaselt haritaks 2030. aastaks vähemalt 25 % ELi põllumajandusmaast mahepõllumajanduslikult, ning suurendatakse märkimisväärselt mahevesiviljeluse osakaalu. Euroopa Parlament rõhutas oma 15. jaanuari 2020. aasta resolutsioonis Euroopa roheline kokkuleppe kohta, et põllumajandusel on potentsiaali aidata ELil vähendada oma heitkoguseid kestlike tavade, näiteks mahepõllumajanduse abil⁵. Seda, et mahepõllumajandusel on ka jätkusuutlikus toidusüsteemis oma koht, rõhutas nõukogu oma 19. oktoobri 2020. aasta järeldustes strateegia „Talust taldrikule“⁶ kohta. Samal ajal toetavad inimesed kogu ELis kestlikku põllumajandust ja toiduainete tootmist ning üldsuse teadlikkus ELi mahelogost on märkimisväärselt suurenenud, nagu on kinnitanud Eurobaromeetri eriaruanne nr 504⁷.

Seepärast esitab komisjon käesolevalt mahepõllumajanduse tegevuskava. See põhineb 2014.–2020. aasta tegevuskaval, milles juba käsitleti mõnda ELi mahepõllumajanduspoliitika läbivaatamise käigus kindlaks tehtud probleemi ja mille tulemusel võeti vastu mahepõllumajanduse määrus (EL) 2018/848. 2014.–2020. aasta tegevuskava kõiki 18 meedet on täielikult rakendatud. Peamised mitteregulatiivsed saavutused on elektroonilise kontrollsertifikaadi (E-CoI) kasutuselevõtt kaubanduse kontrolli- ja ekspertsüsteemis (TRACES), tänu millele on paranenud mahetoodete jälgitavus ja seega ka nende terviklikkus, ning täienenud teave mahetoodete ELi importimise kohta; mahepõllumajandusalaste teadusuuringute ja innovatsiooni

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007.

⁵ Euroopa Parlamendi 15. jaanuari 2020. aasta resolutsioon Euroopa roheline kokkuleppe kohta: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0005_ET.html.

⁶ Nõukogu järeldused strateegia „Talust taldrikule“ kohta: <https://www.consilium.europa.eu/media/46419/st12099-en20.pdf>.

⁷ Eurobaromeetri eriaruande kohaselt on 56 % küsitletutest mahelogost teadlikud.

konkreetne rahastamine ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammide ning mahetoodete lisamine keskkonnahoidlikesse riigihangetesse.

Uues tegevuskavas (2021–2027) on võetud arvesse ka 2020. aasta septembrist novembrini toimunud avaliku konsultatsiooni tulemusi, mis kinnitasid nii sidusrühmade kui ka laiemal üldsusel tugevat toetust tegevuskavale ja selles kavandatud meetmetele.

Praeguste prognooside kohaselt kasvab mahepõllumajandussektor käesoleval kümnendil märkimisväärselt. Isegi kui me ainult jätkame oma praegust tegevust, peaks mahepõllumajandusmaa osakaal mõne allika kohaselt 2030. aastaks moodustama 15–18 % põllumajandusmaast⁸. 25 % eesmärk suurendab oluliselt meie püüdlusi. Eespool nimetatud tegevuskava eesmärk on soodustada ELis mahepõllumajanduse osakaalu märkimisväärset suurendamist, julgustades põllumajandustootjaid minema üle mahepõllumajandusele, ning laiendada mahetoidu kättesaadavust, et kaotada lõhe tavapärase kasvukõvera ja täiendavate jõupingutuste vahel, mis on vajalik 2030. aastaks 25 % eesmärgi saavutamiseks.

PEAMINE KASU: mahepõllumajandusmaal on ligikaudu 30 % suurem elurikkus kui tavapäraselt haritavaal maal. Mahepõllumajandus toob kasu näiteks tolmeldajatele. Mahetootjatel ei ole lubatud kasutada sünteetilisi väetisi ja nad võivad kasutada üksnes piiratud arvul keemilisi pestitsiide. Lisaks on keelatud GMOd ja ioniseeriv kiirgus ning antibiootikumide kasutamisel on ranged piirid.

Euroopa kodanikud naudivad ohutut ja kvaliteetset toitu. Kuid aastakümnete jooksul on kodumajapidamiste toidukulude osakaal vähenenud ja toiduainete hindade langemise tõttu on põllumajandustootjate sissetulek seiskunud. Mahepõllumajandus on kulukam, kuna mahetootjad viljelevad ekstensiivsemalt, kasutavad sünteetiliste toodete asemel looduslike käike ja aineid ning saavad väiksemat saaki. Kuid mahetootjate

sissetulek on sageli suurem, kuna mahetooteid müüakse üldjuhul tavapäraistest kõrgemate hindadega ning tarbijad hindavad mahepõllumajanduse panust keskkonda.

Kui viia mahetooted riigihangete abil koolide ja asutuste sööklatesse, stiimulite ja esiletõstmise abil majutussektorisse, müügiarenduskampaaniate abil supermarketitesse ning igapäevaselt kodudesse, muutub üha rohkem mahetoitu Euroopa kodanikele veelgi paremini kättesaadavaks. Et madala sissetulekuga pered saaksid endale rohkem mahetoitu lubada, on vaja tegeleda ka mahetoidu kättesaadavuse ja taskukohasusega. Tegevuskava eesmärk on toetada ka mahetootmisele üle minevaid põllumajandustootjaid, suurendades haridus- ja koolitusvõimalusi ning toetades mahetoodete turgu ja määrates samal ajal kindlaks asjakohased stiimulid.

Mahepõllumajandus peaks olema eeskujuks. See ei ole küll ainus kestlik põllumajandussüsteem seniajani, kui süsinikku siduv põllumajandus täielikult kasutusele võetakse, kuid see on ainus süsteem, mida on tunnustatud usaldusväärse sertifitseerimismeetodiga. Seega peaks mahepõllumajandus olema eeskujuks kestlikematele põllumajandustavadele üleminekul, taastuvate ressursside paremal kasutamisel ning loomade heaolu kõrgemate standardite ja põllumajandustootjate suurema sissetuleku saavutamisel. Tänu mahepõllumajandusele saab mitmel viisil

⁸ Eurostat ja IHS Markit.

innustada ka sotsiaalset kestlikkust ning toetada kooskõlas maapiirkondade pikaajalise visiooniga nii maapiirkondade kui ka rannikualade arengut. See võib pakkuda noortele põllumajandustootjatele võimalusi ning aidata edendada selles sektoris naiste ja meeste võrdset juurdepääsu ja tagada neile võrdse sissetuleku⁹. Uuringud¹⁰ näitavad, et mahepõllumajandusse on naispõllumajandusettevõtjatel lihtsam siseneda kui mõnda tavapärasesse sektorisse. Mahepõllumajandus peab teenäitajana inspireerima tavapära põllumajandust.

2020. aasta detsembris avaldas komisjon soovitus¹¹ liikmesriikide tulevaste ÜPP strateegiakavade kohta. Soovitustes on käsitletud Euroopa põllumajanduse ja maapiirkondade majanduslikke, keskkonnavalaseid ja sotsiaalseid võimalusi lähtuvalt Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkidest, sealhulgas eesmärgist, mille kohaselt peaks mahepõllumajandusmaa moodustama 2030. aastaks üldisest põllumajandusmaast 25 %. Seepärast paluti liikmesriikidel kehtestada oma ÜPP strateegiakavades riiklikud sihtarvud seoses kõnealuste roheline kokkuleppe eesmärkidega. Lähtudes Euroopa keskmistest näitajatest ja suundumustest, peaksid liikmesriigid panema rõhku mahepõllumajandusmaa suurendamisele, määrates kindlaks sihtprotsendid või soodustades positiivseid suundumusi. Liikmesriikidel palutakse oma ÜPP strateegiakavade koostamisel järgida eespool nimetatud soovitusi.

Kuna mahetootmise ja tarbimise maht on liikmesriigiti väga erinev – mahepõllumajanduse alla kuuluva põllumajandusmaa osakaal ulatub 0,5 %-st kuni rohkem kui 25 %-ni – on väga oluline, et iga liikmesriik töötaks võimalikult kiiresti välja **oma riikliku strateegia** mahepõllumajanduse kohta, **mis põhineks sektori põhjalikul analüüsil ning milles oleksid asjakohased meetmed, stiimulid, selged tähtajad ja riiklikud eesmärgid**. Kõik liikmesriigid peaksid selgitama, kuidas nad kavatsevad kaasa aidata kogu ELi hõlmava eesmärgi saavutamisele ning kehtestama selle maa-ala protsendimäära, mis peab riigis olema 2030. aastaks mahepõllumajanduslik; arvestada tuleb, et riikidel on erinev lähteolukorrad. Oma riiklike mahepõllumajanduse tegevuskavade edu tagamiseks peaksid liikmesriigid saavutama kavade rakendamiseks vajaliku suutlikkuse. Komisjon jälgib liikmesriikide edusamme riigi eesmärkide saavutamisel; komisjonile ja liikmesriikidele on nähtud ette võimalus arutada kavandatud meetmete rakendamist ning anda suuniseid vajalike ja asjakohaste kohanduste kohta.

Vesiviljeluse puhul on uutes strateegilistes suunistes ELi vesiviljeluse kestliku arendamise kohta, mille komisjon 2021. aasta kevadel vastu võtab, nähtud ette edendada mahevesiviljelust. Lisaks julgustab komisjon ELi liikmesriike lisama mahevesiviljeluse osakaalu suurendamise selliste eesmärkide hulka, mis on kehtestatud nende mitmeaastastes vesiviljelust käsitlevates riiklikes läbivaadatud strateegiakavades. Lisaks on komisjoni talituste töödokumendis merepiirkonna perspektiivi kohta, millest

⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/LFST_R_ERGAU_custom_443889
ja https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/ILC_DII7_custom_416294.

¹⁰ Rahastamise osa ühises põllumajanduspoliitikas (ÜPP), et toetada naisi põllumajanduses; [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU\(2015\)536466_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU(2015)536466_EN.pdf).

¹¹ COM (2020) 846 final.

juhindutakse Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) programmitöös,¹² sätestatud, et EMKFi (tulevane Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond, EMKVF) tuleks kasutada kestlike vesiviljelustavade, näiteks maheootmise edendamiseks.

Tegevuskaval on kolm telge vastavalt toiduainete tarneahela struktuurile (tootmine, töötlemine ning jaemüüjad ja tarbijad). Selleks et toetada mahepõllumajandussektori soodsat arengut ning säilitada mahepõllumajanduslikele ettevõtjatele tasakaalustatud ja kasumlik turg, on äärmiselt oluline suurendada üldist nõudlust mahepõllumajanduslike toodete järele. Maheootmete tarbimise kasv peaks innustama põllumajandustootjaid mahepõllumajandusele üle minema (1. telg). Ka tootmises on vaja täiendavaid stiimuleid, et saavutada eesmärk – harida 2030. aastaks 25 % kasutatavast põllumajandusmaast mahepõllumajanduslikult ning suurendada märkimisväärselt mahevesiviljelust (2. telg). Kolmandaks on vaja tõsta mahepõllumajandussektori osakaalu kestlikkuse ja keskkonnaga seotud probleemide lahendamisel (3. telg). Lisaks mõne praeguse eduka meetme jätkamisele esitatakse tegevuskavas ka rida uusi meetmeid ja võetakse kasutusele erinevad rahastamisallikad.

Komisjon kavatses suurendada **teadusuuringute ja innovatsiooni** osakaalu ning eraldada vähemalt 30 % põllumajanduse, metsanduse ja maapiirkondade¹³ teadus- ja innovatsioonimeetmete eelarvest mahepõllumajandussektorile eriomastele või sellega seotud meetmetele. Teadusuuringud hõlmavad muu hulgas põllumajandustootjate ja tarbijate käitumise muutmist, saagikuse suurendamist, geneetilist elurikkust ja alternatiive vaidlusalustele toodetele. Sellega seoses tõhustab komisjon mahetoidu teadus- ja arendustegevuse riiklike programmide koordineerimist ning näeb ette uusi võimalusi programmi „Euroopa horisont“ all kavandatud missiooni kaudu mulla hea seisundi ja toiduga varustatuse ning partnerluste kaudu, eelkõige agroökoloogia ja toidusüsteemide valdkonnas. Teadus- ja arendustegevuse tulemuste levitamist edendatakse põllumajanduse ja maaelu arengu Euroopa innovatsioonipartnerluse ning põllumajanduse teadmus- ja innovatsioonisüsteemi (AKIS) kaudu, et suurendada mahepõllumajanduse üldist kasutuselevõttu kõigis liikmesriikides.

Tegevuskava peamine eesmärk on luua kindel alus sektori tulevikule ning selle saavutamiseks vajalike meetmete väljatöötamisse tuleb täielikult kaasata kõik ELi institutsioonid, liikmesriigid ja sidusrühmad.

1. TELG – MAHETOIT JA MAHETOOTED KÕIGILE: STIMULEERIDA NÕUDLUST JA TAGADA TARBIJATE USALDUS

OLULISED ARVNÄITAJAD

Kuigi iga eurooplane kulutab maheootmetele keskmiselt 84 eurot aastas,¹⁴ erineb maheootmete tarbimine inimese kohta liikmesriigiti märkimisväärselt ning selleks tehtud

¹² Komisjoni talituste töödokument „Piirkondlikud merebasseinide analüüsid – Piirkondlikud probleemid ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamisel – EMKFi programmitöö suunamine merebasseini perspektiivist“ (SWD(2020) 206 final).

¹³ Täpsemalt 30 % järgmistest projektikonkurssidest, mis on seotud programmi „Euroopa horisont“ teemarihma 6 sekkumisvaldkonnaga 3 „Põllumajandus, metsandus ja maapiirkonnad“.

¹⁴ Fibl – the World of organic agriculture 2020 (Mahepõllumajanduse maailm 2020).

kulutused jäävad vahemikku 1–344 euroni. Lisaks erinevustele ostujõus on selle põhjuseks teatavates piirkondades alles tekkiv turg, nõuetekohaste tarneahelate puudumine mitme valdkonna puhul ning tarbijate ebapiisav teadlikkus mahelogost ja mahetootmise eelistest. Kuigi mahevesiviljelustootmine on suhteliselt uus sektor, on sellel märkimisväärne kasvupotentsiaal.

Mahepõllumajanduslikult haritava maa-ala osakaalu ei suurendada enne, kui kasvab nõudlus mahetoodete järele. Käesolev tegevuskava on kõikehõlmav, kuid eelkõige rõhutatakse selle tõmbeefekti ja eesmärki suurendada mahetoiduainete tarbimist kogu ELis. ELi inimesed väärtustavad üha enam toitu, mis on toodetud ühiskonnale laiemat kasu tooval viisil, nagu näiteks mahetooted, geograafilise tähisega tooted, väiksema CO₂ jalajäljega kohalikud toidutootmissüsteemid ning uuenduslikud vähesaastavad toidulahendused¹⁵.

Selle telje all kavandatud meetmetes keskendutakse mahetoodete nõudluse stimuleerimisele, suurendatakse teadlikkust mahetoodete eelistest ja tarbijate usaldust mahelogo vastu. Liikmesriigid ise saavad samuti mahetoodete tarbimist stimuleerida. Mõned võimalused on liikmesriikidel endil olemas. Näiteks võivad liikmesriigid mahepõllumajanduslike puu- ja köögiviljade käibemaksumäärasid alandada. Mahetoidu tarbimise edendamine motiveerib põllumajandustootjaid minema üle mahetootmisele, mis omakorda suurendab ja mitmekesistab pakkumist, et rahuldada tarbijate suurenenud nõudlust.

1.1. Mahepõllumajanduse ja ELi logo edendamine

Kuigi ELi mahetoote logo on Euroopa kvaliteedilogode seas kõige tuntum, on selle tunnustamise taset siiski võimalik veelgi suurendada. 2020. aasta oktoobris avaldatud viimasest selleteemalisest Eurobaromeetri uuringust¹⁶ selgub, et 56 % ELi tarbijatest tunneb ELi mahelogo ära. Võrreldes varasemate aastatega on see näitaja oluliselt suurenenud. Kuna liikmesriikide näitaja jääb vahemikku 30–74 %, on see erinevus siiski märkimisväärne.

ELi põllumajanduse edendamise poliitika raames edendab komisjon juba aktiivselt mahetooteid ning jätkab seda ka tulevikus. 2021. aastal eraldatakse mahetoodetele põllumajanduse edendamise eelarvest kokku 27 % ehk 49 miljonit eurot.

Meede 1. Teabe- ja kommunikatsioonivaldkonnas kavandab komisjon järgmist:

- pöörata alates 2021. aastast ÜPP teavitusemeetmeid käsitlevas iga-aastases konkursikutses hõlmatud valdkondade seas suuremat tähelepanu mahepõllumajandusele;
- koguda alates 2022. aastast pidevalt andmeid mahepõllumajanduse keskkonnavalase, majandusliku ja sotsiaalse kasu kohta ning teavitada kodanikke, sealhulgas põllumajandustootjaid sellest kasust, edendades sotsiaalmeedia kasutamist;

¹⁵ Komisjoni aruteludokument „Euroopa kestliku arengu saavutamine aastaks 2030“.

¹⁶ Eurobaromeetri eriuuring nr 504.

- *Mõõta alates 2022. aastast tarbijate teadlikkust ELi mahelogost, et jälgida edusamme võrreldes 2020. aasta Eurobaromeetri uuringuga. Jätkata Eurobaromeetri uuringute korraldamist kui väärtuslikku vahendit, mille abil mõõta komisjoni tegevuse tõhusust mahelogo edendamisel; ning*
- *koostöös Euroopa Parlamendi ja teiste selliste organitega nagu Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Regioonide Komitee ning komisjoni esindused liikmesriikides teha kindlaks peamised mahepõllumajandust käsitlevad teavitamisüritused,¹⁷ eelkõige liikmesriikides, kus nõudlus on alla ELi keskmise.*

Meede 2: Müügi edendamise vallas näeb komisjon ka edaspidi ette mahuka eelarve ELi edenduspoliitikas, et ergutada sellega mahepõllumajanduslike toodete tarbimise suurendamist, mis on kooskõlas strateegia „Talust taldrikule“ ja Euroopa vähktõvevastase võitluse kava eesmärkide, poliitika ja meetmetega. Alates 2021. aastast kavandab komisjon:

- *eraldada põllumajanduse edendamise poliitika iga-aastaste tööprogrammide raames suurem eelarve, et tõsta tarbijate teadlikkust mahetoodetest ja ergutada nõudlust nende järele;*
- *hoogustada ELi mahetoodete edendamist kolmandate riikide konkreetsetel kasvavatel turgudel, tehes seda näiteks koostöös liikmesriikidega messidel osalemise kaudu;*
- *suurendada teadlikkust ELi mahetootjate ekspordivõimalustest, et kasutada ära meie vabakaubanduslepingute ja samaväärsuslepingute võrgustikku ning*
- *suurendada sektori nähtavust selliste auhindade kaudu, millega tunnustatakse ELi mahepõllumajandusliku toiduahela tippaset.*

1.2. Mahesööklate edendamine ja keskkonnahoidlike riigihangete kasutamise suurendamine

Nii linnadel kui ka piirkondadel on mahetootmise edendamisel üha olulisem roll. Mahetoitu pakkuvate sööklate arendamine ning näiteks mahekupongide jagamine haavatavatele inimestele võib pakkuda märkimisväärsed võimalusi mahetarbimise ja -tootmise suurendamiseks. Tuleks pürgida selleni, et olemasolevates võrgustikes oleks rohkem linnu, mis on kaasatud riiklikesse või kohalikesse strateegiatesse, millega edendatakse mahetoitu sööklates.

OLULISED ARVNÄITAJAD

Kopenhaagen on esimene linn, mis on jõudnud 100 % ulatuses avalike mahesööklateni, mida varustab ligikaudu 25 000 hektarit mahepõllumajandusmaad linna ümbruses. Viinis on ligikaudu 860 ha suurune maheaedade võrgustik, mis varustab ka avalikke sööklaid ja eelkõige lasteaedu. Rooma avalikes sööklates valmistatakse päevas ligikaudu miljon maheinet.

¹⁷ Lisaks nendele, kus komisjoni talitused juba tegutsevad.

Üleminek mahepõllumajandusele võib vallandada linnalähedaste põllumajandus- ja vesiviljelustegevuste kasumlikkuse, kohalike tarneahelate arendamise ja parimate tavade vahetamise näiteks avalike sööklate ja restoranide vahel. Samal ajal muudab mahetoodete pakkumine sööklates need tooted kättesaadavaks suuremale hulgale tarbijatele.

Keskkonnahoidlikud riigihanked pakuvad võimalusi mahepõllumajanduse hoogustamiseks. Selliste hankemenetluste rakendamisel tuleks erilist tähelepanu pöörata väikestele põllumajandusettevõtetele, mikroettevõtjatele ja VKEdele. 2019. aasta oktoobris avaldas komisjon uued ELi keskkonnahoidliku riigihanke kriteeriumid seoses toidu-, toitlustus- ja müügiautomaatidega¹⁸. Siiski ei ole haldusasutused – eriti kohalikud haldusasutused – riigihangete korraldamisel ikka veel piisavalt teadlikud keskkonnahoidlike riigihangetega kaasnevatest võimalustest. Strateegias „Talustaldrikule“ kohustub komisjon kindlaks määrama parima viisi, kuidas kehtestada kohustuslikud miinimumkriteeriumid jätkusuutlike toiduhangete jaoks, et edendada koolides ja riigiasutustes tervislikku ja kestlikku toitumist, sealhulgas mahetooteid, mis peaks olema aluseks komisjoni tulevastele meetmetele selles valdkonnas.

Meede 3. *Et stimuleerida mahetoodete laialdasemat kasutuselevõttu avalikes sööklates, plaanib komisjon koos sidusrühmade ja liikmesriikidega teha järgmist:*

- *suurendada teadlikkust 2019. aastal välja antud keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumidest, tervishoius kasutatavate toiduainete riigihangete alasest tööst ja ühismeetmest Best-ReMaP¹⁹;*
- *lisada mahetooted jätkusuutlikku toitu hõlmavate riigihangete kohustuslike miinimumnõuete hulka, mis töötatakse välja jätkusuutlike toidusüsteemide õigusraamistiku osana 2023. aastaks;*
- *analüüsida praegust olukorda seoses ELi keskkonnahoidlike riigihangete kohaldamisega. Komisjon kasutab riiklikke mahepõllumajanduse tegevuskavasid, et jälgida keskkonnahoidlike riigihangete kohaldamist ning kutsub liikmesriike üles innustama avaliku sektori asutusi rohkem keskkonnahoidlikke riigihankesid kasutama. Samuti kutsutakse liikmesriike üles kehtestama keskkonnahoidlikes riigihangetes kasutatavate mahetoodete puhul ulatuslikud riiklikud eesmärgid; ning*
- *valmistada tihedas koostöös Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, Regioonide Komitee ja linnapeade paktiga ette konkreetsed üritused avalike toitlustusteenuste eest vastutavatele haldusasutustele, et suurendada teadlikkust ELi keskkonnahoidlikest riigihangetest ning siduda need algatused alates 2022. aastast Euroopa kliimapaktiga.*

¹⁸ SWD(2019) 366 final – ELi keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumid toiduainete, toitlustusteenuste ja müügiautomaatide jaoks.

¹⁹ Toitumist käsitlevate parimate tavade projekt, milles pööratakse erilist tähelepanu lastele: <https://bestremap.eu/>.

1.3. Mahekoolikavade juurutamine

ELi koolikavaga toetatakse haridustegevuse kõrval puu- ja köögiviljade ning piima ja piimatoodete jagamist lastele, et ühendada lapsed uuesti põllumajandusega ja õpetada tervislikke toitumisharjumusi, mis omakorda soodustaks tervislikku toitumist ning kinnistaks kavaga hõlmatud toodete lühi- ja pikaajalise tarbimise.

Kooskõlas strateegiaga „Talust taldrikule“ peaksid liikmesriigid seadma esmatahtsaks jaotada ELi koolikava raames mahetooteid ning kasutama selleks hankemenetlustes valiku- või lepingu sõlmimise kriteeriume ja/või soodsamaid tingimusi. Komisjon võtab neid põhimõtteid koolikavade läbivaatamisel arvesse. Praegu ei sea mitmed riigid mahetooteid sageli esikohale peamiselt nende kõrgema hinna tõttu; samas saaks seda leevendada liikmesriikide maksumeetmetega, näiteks kaotades pestitsiidide kui põllumajandusliku sisendi vähendatud maksumäärad.

Meede 4. *Osana ELi koolikava raamistiku läbivaatamisest, mis on kavandatud 2023. aastaks strateegia „Talust taldrikule“ raames, ja kooskõlas Euroopa vähktõvevastase võitluse kavaga kavatseb komisjon teha järgmist:*

- *selgitada koostöös liikmesriikidega välja viisid, kuidas veelgi suurendada mahetoodete jagamist koolikavade raames. Komisjon kutsub liikmesriike üles jätkama koolikavade osakaalu suurendamist (need, kes on veelgi maha jäänud, peavad tegema täiendavaid jõupingutusi) ning*
- *tegema uuringu toiduainete tegeliku hinna, sealhulgas maksustamise rolli kohta, et töötada välja soovitused.*

1.4. Toidupettuse ennetamine ja tarbijate usalduse suurendamine

Turu arengu ja tarbijate eelistuste seisukohast sõltub mahetoodete edu tarbijate usaldusest ELi mahelogo ja selle kontrollisüsteemi vastu. Pettus ja mahetootmise eeskirjade tahtlik rikkumine võib kahjustada tarbijate usaldust mahetoodete vastu.

Põllumajanduslike toiduainete tarneahelat tundvate ametnike, uurimisvolitustega politsei- ja tolliametnike, kohtunike ja prokuratuuride vaheline koostöö on väga oluline nii riiklikul kui ka ELi tasandil, et ennetada mahetoodetega seotud pettusi ja võidelda nende vastu. See kehtib ka uute tehnoloogiate kasutuselevõtu edendamise ja optimeerimise kohta.

Meede 5. *Alates 2021. aastast kavandab komisjon tõhustada võitlust pettuse vastu, eelkõige soovib ta:*

- *tagada liikmesriikide ja kolmandate riikide kontrollisüsteemide usaldusväärne järelevalve; tihendada koostööd liikmesriikide haldusasutuste ja samaväärseks tunnustatud kolmandate riikidega, tuginedes muu hulgas nende varasemate auditite vahenditele ja tulemustele;*

- *abistada liikmesriike mahepõllumajandusliku pettuse ennetamise poliitika väljatöötamisel ja rakendamisel sihtotstarbeliste seminaride kaudu, et jagada saadud kogemusi ja parimaid tavasid;*
- *teha sektori analüüsimisel koostööd ELi toidupettustevastase võrgustiku ja Europoliga, et ennetada pettusi ja koordineerida uurimisi; tihendada koostööd kolmandate riikide pädevate asutuste ja õiguskaitseasutustega, et vahetada teavet mahetoodetega kauplemise ja pettuse kohta;*
- *toetada liikmesriike suunistega tugevdatud impordikontrolli kohta piiril;*
- *edendada karmimaid meetmeid, millega võidelda petturlike tavade vastu sanktsioonide kataloogide kaudu;*
- *kehtestada meetmed tarbijate teavitamiseks ja/või selliste toodete turult tagasikutsumiseks, mille puhul on tuvastatud pettus ning*
- *töötada välja varajase hoiatamise süsteemid, hankides tehisintellekti abil andmed ELi (nt ametliku kontrolli teabehaldussüsteem (IMSOC)²⁰) ja liikmesriikide andmebaasidest.*

1.5. Jälgitavuse tõhustamine

Mahepõllumajandussektori maine sõltub võimalusest teha kindlaks taldrikul oleva toote päritolutalu. Jälgitavuse tõhustamiseks ja läbipaistvuse suurendamiseks on oluline omada selget ülevaadet mahetoodete tootmises, levitamises ja turustamises osalevatest ettevõtjatest ELis. Kontrollorganid on juba kohustatud avaldama oma veebisaidil maheettevõtjate sertifikaadid, kuid seda teavet ei ole veel koondatud ühele ELi-ülesele veebisaidile.

Meede 6. *Alates 2021. aastast kavandab komisjon:*

- *töötada 2014. aasta tegevuskava alusel ja Euroopa Kontrollikoja soovitude järelmeetmena välja kõigi ELi ettevõtjate ja hiljem ka asjaomaste kolmandate riikide ettevõtjate sertifikaatide andmebaas²¹;*
- *edendada pädevate asutuste ja kontrollorganite registreerimist ja seda, et TRACESi kontrollsertifikaadid oleks allkirjastatud digitaalselt. See paberivaba protsess vähendab halduskoormust ja dokumentide võltsimise ohtu; ning*
- *koordineerida mahetoodete korrapärast jälgitavust koostöös liikmesriikide, nende kontrollorganite ja kolmandate riikidega, eelkõige toidupettuse kahtluse korral.*

²⁰ Ametliku kontrolli teabehaldussüsteemi määrus (IMSOC): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019R1715>.

²¹ „The Control System for Organic Products Has Improved, but Some Challenges Remain“ (Mahepõllumajanduslike toodete kontrollisüsteem on paranenud, kuid mõned probleemid on veel lahendamata): https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_04/SR_organic-food_EN.pdf.

Digitehnoloogia abil saab tooteid märgistada, jälgida, lokaliseerida ja tooteandmeid jagada ning komisjon töötab välja sellised lahendused nagu digipassid. Mahepõllumajandussektor võiks saada kasu uute tehnoloogiate kasutamisest, sest eelkõige iseloomustavad seda üha keerukamad väärtusahelad ja vajadus läbipaistvuse järele. Tehisintellekt, plokiahel ja sarnased tehnoloogiad võivad aidata tugevdada mahepõllumajanduslikku sertifitseerimist, eelkõige tagada läbipaistvuse kogu tarneahelas ja toodete jälgitavuse, millega suurendatakse tarbijate usaldust.

Meede 7. *Alates 2021. aastast kavandab komisjon:*

- *hinnata koostöös digitaalsete tootepasse käsitleva tööga, mil määral võiks mahetoodete jälgitavuse puhul olla kasu plokiahelast või muudest digitehnoloogiatest, ning teise sammuna kavandada katseprojekti sidusrühmadega. Neile sammudele on täienduseks programmi „Euroopa horisont“ meetmed plokiahela tehnoloogia kasutamise kohta põllumajanduslikus toidutööstuses, samuti muud sihtotstarbelised teadusuuringute ja innovatsiooni meetmed, mille eesmärk on töötada välja uuenduslikud lahendused mahetoidu jälgimiseks.*

1.6. Erasektori panus

Jaemüüjad, toitlustusteenuste ja kätetoimetamisteenuste osutajad ning restoranipidajad võivad mängida mahetoiduainete edendamisel olulist rolli. Näiteks saavad nad korraldada piisava ja taskukohase mahetoodete pakkumise toidupoodides, supermarketites ja veebipoodides ning mahemenüüde pakkumise restoranides ja toitlustusteenustes. Neid meetmeid võib kombineerida mahetootmise majandusliku, keskkonnavalase ja sotsiaalse kasu selgitamisega.

Lisaks võib erasektor mängida mahetoidu edendamisel olulist rolli, sealhulgas teavitada oma töötajaid mahepõllumajanduse eelistest (nt kasutada ELi poolt kättesaadavaks tehtud teabematerjale), pakkuda oma sööklates mahepõllumajanduslikke tooteid ja premeerides oma töötajaid nn mahekupongidega, mida viimased saavad mahetoodete ostmiseks kasutada.

Meede 8. *Selleks et tugevdada jaemüüjate, hulgimüüjate, toitlustusteenuste osutajate, restoranipidajate ja muude ettevõtjate rolli, teeb komisjon alates 2021. aastast järgmist:*

- *seab eesmärgiks, et asjaomased sidusrühmad võtaksid selge kohustuse toetada ja suurendada mahetoodete turustamist ja müüki strateegia „Talust taldrikule“ vastutustundlike äri- ja turundustavade tegevusjuhendi raames ning levitada parimaid tavasid asjakohastes platvormides, nagu ringmajanduse sidusrühmade platvorm ning*
- *luua partnerlusi ettevõtjatega, kes soovivad edendada mahetoodete kasutamist osana oma ettevõtte kestlikkuspoliitikast. Neid meetmeid arutatakse täiendavalt ettevõtluse ja elurikkuse platvormil.²²*

²² https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index_en.htm.

2. TELG – TEEL 2030. AASTASSE: ÜLEMINEKU STIMULEERIMINE JA KOGU VÄÄRTUSAHELTA TUGEVDAMINE

Nagu eespool osutatud, peegeldab ELi keskmine 8,5 % olulisi erinevusi liikmesriikide vahel mahepõllumajandusmaa osakaalus, mis ulatub 0,5 %-lt rohkem kui 25 %-ni. Sama kehtib mahepõllumajandusliku vesiviljelustootmise kohta, mis mõnes liikmesriigis märkimisväärselt kasvab, samas kui teised on veel selle tootmismeetodi algusjärgus²³.

Erinevused liikmesriikide vahel on osaliselt tingitud asjaolust, et mõnes liikmesriigis puuduvad piisavad struktuurid. Asjakohaste struktuuride loomine aitaks mahetoodangut nõuetekohaselt tarneahelatesse suunata, mis omakorda võimaldaks põllumajandustootjatel mahetootmise lisandväärtusest täit kasu saada. Tegevuskava peaks edendama mahetootmise kasutuselevõttu, seda eelkõige liikmesriikides, kus mahepõllumajanduse osakaal on alla ELi keskmise. Enamik liikmesriike on juba määranud kindlaks riiklikud eesmärgid seoses enamikul juhtudel kasutatava põllumajandusmaa osaks oleva mahepõllumajandusmaaga.

Samal ajal on ühine põllumajanduspoliitika jätkuvalt peamine vahend ülemineku toetamiseks. Praegu kasutatakse ligikaudu 1,8 % ÜPPst mahepõllumajanduse toetamiseks. Tulevane ÜPP hõlmab ökokavasid, mida toetatakse 2023.–2027. aastal 38–58 miljardi euro suuruse eelarvega sõltuvalt ÜPP üle peetavate läbirääkimiste tulemustest²⁴. Ökokavasid saab kasutada mahepõllumajanduse edendamiseks. EMKVF jätkab mahepõllumajanduslikule vesiviljelusele ülemineku toetamist.

2.1. Ülemineku, investeringute ja parimate tavade vahetamise soodustamine

ÜPP maaelu arengu programmid on teinud põllumajandustootjatele kättesaadavaks rahalise toetuse, mille abil minna oma põllumajandusettevõttega üle mahetootmisele ja jääda sellele tegevusele kindlaks. See toetus on osutunud põhjapanevaks stiimuliks, mis motiveerib põllumajandustootjaid minema üle mahepõllumajandusele. See on oluline tegur mahetootmises kasutatava maa pindala suurenemisel. Tulevase ÜPP puhul on liikmesriikidele jäetud võimalus toetada maheettevõtjaid just viimastele sobival viisil nii maaelu arengu fondidest kui ka ökokavade suunatud otseste sissetulekutoetuste alt. Mahetootmisele ülemineku ja sellele tegevusele kindlaksjäämise toetusmeetmete eelarve ning ÜPP strateegiakavade investeerimistoetuse eelarve peaksid olema kooskõlas riikliku mahetootmise suurendamise eesmärgiga.

Mahepõllumajandus annab väärtusliku panuse ÜPP ja ühise kalanduspoliitika erieesmärkide saavutamisse, eelkõige „tagada põllumajandustootjatele õiglane sissetulek“, „tasakaalustada põllumajandustootjate positsiooni väärtusahelas“, „tagada säästev areng ja loodusvarade tõhus majandamine“, „kaitsta elurikkusega seotud ökosüsteemi teenuseid ning elupaiku ja maastikke“ ning „parandada ELi põllumajanduse

²³ EUMOFA, EU Organic Aquaculture (ELi mahepõllumajanduslik vesiviljelus), mai 2017.

²⁴ Ökokavade (2023–2027) lõplik eelarve on Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel ühise põllumajanduspoliitika reformi raames alles arutlusel. Euroopa Parlamendi seisukohas on nähtud ette 58,1 miljardi euro suurune eelarve ja nõukogu seisukohas 38,7 miljardi euro suurune eelarve.

ja vesiviljeluse reageerimist ühiskonna nõudmistele toidu ja tervise ning loomade heaolu osas“.

Mahepõllumajandust käsitletakse konkreetselt soovitudes, mis on liikmesriikidele esitatud ÜPP üheksa erieesmärgi kohta. Nendes soovitudes palub Euroopa Komisjon liikmesriikidel kehtestada mahepõllumajandusmaa eesmärgi jaoks selged riiklikud väärtused, võttes arvesse nende konkreetset olukorda ja eespool nimetatud soovitusi.

Komisjon edendab 2020. aasta järgse ÜPP raames tehnilist abi põllumajandustootjate kogu ELis, et soodustada mahepõllumajanduse kasutuselevõttu. Toetust mahevesiviljelusele antakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMFAF 2021–2027) kaudu.

Mahepõllumajandussektori arendamine nõuab ka põllumajandusliku toidutööstuse tööjõu oskuste täiendamist ja ümberõpet. Euroopa oskuste pakt pakub võimalusi ulatuslikeks oskustealasteks partnerlusteks sellistes tööstuslikes ökosüsteemides nagu põllumajanduslik toidutööstus ning käesolevas teatises seatud eesmärkide saavutamiseks tuleks need partnerlused täielikult kasutusele võtta.

Meede 9. *Uue ühise põllumajanduspoliitika ja ühise kalanduspoliitika raames kavandab komisjon järgmist:*

- *hinnata alates 2023. aastast liikmesriikide konkreetseid asjaolusid ja vajadusi seoses mahepõllumajandussektori kasvuga ning tagada, et liikmesriigid kasutaksid parimal viisil ära uue ÜPP pakutavaid võimalusi oma riikliku mahepõllumajandussektori toetamiseks. See toetus hõlmab tehnilist abi, mahepõllumajanduse parimate tavade ja uuenduste vahetamist ning asjaomaste ÜPP vahendite, näiteks ökokavade ja maaelu arengu keskkonnajuhtimise kohustuste, sealhulgas mahepõllumajanduse täielikku kasutamist. Tugevdatakse põllumajandusettevõtete nõuandeteenuseid konkreetsetel teemadel, eelkõige põllumajanduse teadmuse- ja innovatsioonisüsteemi (AKIS) raames, et edendada asjakohast teadmiste vahetamist;*
- *edendada alates 2022. aastast parimate tavade vahetamist (haridus- ja koolituskavad, kursused, materjalid jne) ELi ja riiklikul tasandil, millega haridusasutused (st tehnilist haridust andvad koolid, kõrgkoolid) saavad üldkava osana välja töötada mahepõllumajanduse kursused ja esitleda mahepõllumajandussektorile suunatud uuenduslikke lahendusi (tootmine, töötlemine, jaemüük ja tarbimine). Konkreetsetel teemadel luuakse ELi näidisfarmide võrgustikud, et edendada kaasavat lähenemisviisi (teadmiste levitamine). Tulevase ÜPP võrgustiku kaudu tuleb edendada parimaid tavasid ja koostööt EIP-AGRI projektidega ning*
- *julgustada liikmesriike lisama mahevesiviljeluse suurendamise oma läbivaadatud mitmeaastastes vesiviljelust käsitlevatesse riiklikesse strateegiakavadesse ning kasutama selle eesmärgi saavutamiseks parimal viisil ära EMKVF-i pakutavaid võimalusi aastateks 2021–2027. Komisjon hõlbustab ka mahevesiviljelust käsitlevate parimate tavade vahetamist ja innovatsiooni avatud koordinatsiooni meetodi raames.*

2.2. Sektorianalüüsi väljatöötamine turu läbipaistvuse suurendamiseks

ELi mahetootmispoliitika kujundamiseks, järelevalveks ja hindamiseks on väga oluline andmete kättesaadavus, eelkõige tootmise, mahetoiduainete tarneahela hindade, kaubanduse, tarbijate eelistuste ja konkreetsete turustuskanalite kohta. Täiendavad jõupingutused andmete korrapäraseks kogumiseks, analüüsimiseks ja levitamiseks suurendavad mahepõllumajandussektori läbipaistvust ja usaldusväarsust.

Meede 10. Selleks et anda sektorist põhjalik ülevaade, kavandab komisjon alates 2021. aastast järgmist:

- avaldada korrapäraselt Eurostati andmetel põhinevaid aruandeid mahetootmise kohta ELis, mis sisaldavad eelkõige teavet pindade, mahetootmises osalevate põllumajandusettevõtete ja peamise tootmissektori kohta ning
- avaldada aastaaruanne kolmandatest riikidest pärit mahetoodete impordi kohta .

Sidusrühmad, haldusasutused ja akadeemilised ringkonnad on samuti üha enam huvitatud juurdepääsust täpsetele ja õigeaegsetele andmetele mahetoodete kohta. Selline läbipaistvus aitab luua ettevõtjate vahel usaldust toiduahela vastu ning tagab, et tootmine vastab tarbimissuundumustele ja võimaldab ettevõtjatel teha paremaid tootmis- ja investeerimisotsuseid.

Meede 11. Alates 2022. aastast kavandab komisjon:

- tõhustada turuandmete kogumist koostöös liikmesriikidega ja laiendada ELi turu vaatlusrühmade analüüsi mahetoodetele.

2.3. Toiduahela korraldamise toetamine

Mahepõllumajandusele on iseloomulik hajutatud tootjatel on juurdepääs piiratud arvule töötlejatele ja jaemüüjatele. Toidutarneahela tasakaalustamatus piirab mahetootjate läbirääkimispositsiooni ja võib suureneada siis, kui mahetoodete üldine turuosa toidusektoris suureneb.

„Tootjaorganisatsioonid“²⁵ loomise või sellega ühinemise kaudu saavad mahetootjad kasu ÜPP raames ELi vahenditest ning kalandus- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse ning EMKVF-i raames kättesaadavatest toetustest ja vahenditest, et parandada mahetoodete tarneahela eri osaliste vahelist korraldust. Mahepuu- ja köögivilja tootmist hõlmavate rakenduskavade kaasrahastamise määr on kõrgem. Praegu on aga vähe

²⁵ „Tootjaorganisatsioonid“ – mis tahes liiki üksused, mis on loodud konkreetse sektori tootjate algatusel (horisontaalne koostöö) ühe või mitme määruses (EL) 1308/2013 (millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus) loetletud konkreetse eesmärgi saavutamiseks, olenemata sellest, kas seda on ametlikult tunnustatud artikli 152 ja/või artikli 161 alusel. Tootjate kontrollitavatel tootjaorganisatsioonidel võib olla erinevaid õiguslikke vorme, nt põllumajandusühistud, põllumajandustootjate ühendused või eraettevõtted, mille osanikud on tootjad.

teadmisi mahetootmise kontsentratsiooni taseme ja selle kohta, kas organisatsioon vajab erilist tähelepanu.

ELi väiketootjad seisavad silmitsi mahepõllumajanduse sertifitseerimisega seotud suhteliselt suurte kulude ja bürokraatiaga. Mahetootmist käsitleva määrusega (EL) 2018/848 on võetud kasutusele rühma sertifitseerimise süsteem, tänu millele saavad teatavatele kriteeriumidele vastavad põllumajandusettevõtted koos teiste väikeste põllumajandusettevõtetega moodustada rühma, et vähendada kontrolli- ja sertifitseerimiskulusid ning nendega seotud halduskoormust. See säte tugevdab ka kohalikke võrgustikke ja parandab turuväljundeid.

Meede 12. Alates 2021. aastast kavandab komisjon:

- *analüüsida mahepõllumajandussektori tarneahelate organiseerituse taset ja teha kindlaks, kuidas seda parandada, konsulteerides tootjaorganisatsioonide esindajate ja muude asjaomaste sidusrühmadega ning*
- *uurida konkreetsete mahetootjate organisatsioonide moodustamise või nendega ühinemise õiguslikku võimalust ning võimaluse korral julgustada liikmesriike eraldama selleks rahalisi vahendeid. Tootjaorganisatsioonidel on suurem turuvõim ja nad võivad üldiselt aidata tugevdada mahetootjate positsiooni põllumajanduslike toiduainete tarneahelas, eriti ebaausate kaubandustavade korral²⁶. Kui on piisavalt tõendeid selle kohta, et mahetootjate kahjuks on esinenud ebaausaid kaubandustavasid, võtab komisjon nende käsitlemiseks kasutusele kõik tema käsutuses olevad vahendid.*

Meede 13. Alates 2022. aastast kavandab komisjon:

- *suurendada teadlikkust ja anda paremat teavet rühmasertifikaadi kohta, võimaldades väikepõllumajandustootjatel jagada sertifitseerimisega seotud kulusid ja halduskoormust kooskõlas mahetootmist käsitleva määrusega (EL) 2018/848.*

2.4. Kohaliku ja väikesemahulise töötlemise kindlustamine ning lühikese kaubaahela toetamine

Mahetootmine on täiustunud peamiselt esmatootmise tasandil, aga mahetöötlemist on vähem arendatud ja reguleeritud. Seepärast on tarbijatele uue väärtuse loomise jaoks oluline õigusnorme arvesse võttes investeerida vastutustundlikku töötlemistehnoloogiasse ning kestlikesse ja korduskasutuspakenditesse, ning jõuda paremale arusaamisele kvaliteedi- ja ohutusküsimustest mahetoodete tarneahelates.

²⁶ Hiljutises tootjaorganisatsiooni uuringus jõuti järeldusele, et „tootjaorganisatsioonidel on põllumajandustootjatest paremad võimalused seista vastu äripartnerite tavadele, mida peetakse põllumajandustootjate suhtes ebaõiglaseks või mis ei ole kooskõlas lepingutingimustega“: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2c31a562-eef5-11e9-a32c-01aa75ed71a1/language-en>.

Mahetoodete tarneahelate lahendada on ka toidukilomeetri ja kliimamuutuste mõju vähendamise probleem, mis nõuab mahetoodangu logistika ja põllumajandusliku sisendi võrgustiku ühtlustamist²⁷. See võimaldab äärealade väikestel mahetootjatel leida oma toodangule turuväljundi ja kasutada ära oma toodete mahestaatuse lisaväärtust.

Ettevõtjatele on aga mahetootmisele üleminek sageli vastumeelt, sest puuduvad organiseeritud ja tõhusalt toimivad mahekaubanduse tarneahelad. Lisaks põllumajanduslike toiduainete tarneahelates esinevatele valdkondadevahelistele probleemidele võivad mahetoodete turustamisega kaasneda suured tegevuskulud ning pakkumise ja nõudluse tasakaalustamatus.

Kogemuste ja teadmiste vahetamisega saab soodustada kohalike toiduturgude ja lühikeste tarneahelate loomist ning tagada, et toode on tervikuna toodetud mahedalt. Ka sihtotstarbelised programmid ja osalemine maaeluvõrgustikes on olulise tähtsusega.

Mahetootmine võib aidata innustada uute ärimudelite loomist. „Mahepiirkonnad“ on mahepõllumajanduse ja muude kohalike tegevuste edukas lõimimisviis, tekitamaks turistides huvi²⁸ ka selliste piirkondade vastu, mida peavoolu turismi käigus ei külastata. „Mahepiirkond“ on geograafiline piirkond, kus põllumajandustootjad, üldsus, turismiettevõtjad, ühendused ja riigiasutused sõlmivad kohalike ressursside kestliku majandamise kokkuleppe, mis põhineb mahepõllumajanduslikel põhimõtetel ja tavadel. Eesmärk on suurendada territooriumi majanduslikku ja sotsiaalkultuurilist toimimisvõimet. Igas mahepiirkonnas on arvesse võetud elustiili, toitumist, inimestevahelisi suhteid ja loodusega seotud kaalutlusi. Selle tulemuseks on kohalik, tarbijate poolt hinnatud ning seega kõrgema turuväärtusega põllumajandustootmine.

Meede 14. *Alates 2023. aastast kavandab komisjon:*

- *koostöös liikmesriikide ja sidusrühmadega edendada kohalikku ja väikesemahulist töötlemist vastavalt mahetootmist käsitlevale määrusele (EL) 2018/848, et luua „nii keskkonna kui sotsiaalses mõttes kasu toovad lühemad mahetoodete tarneahelad“, ja mis oleks osa komisjoni jõupingutustest toetada ELi ühtsel turul mahetoodetega kauplemist. Seda meedet kindlustatakse programmi „Euroopa horisont“ raames sihipäraste teadusuuringute ja innovatsiooniga, sealhulgas digitehnoloogia kasutamise toetamisega, ning*
- *julgustatakse liikmesriike toetama mahepiirkondade arendamist ja kasutusele võtmist.*

Meede 15. *Kuna mahepõllumajandus aitab parandada maapiirkondades sotsiaalset kaasatust ning edendada samal ajal inimväärsed töö- ja elutingimusi, kavandab komisjon alates 2022. aastast:*

²⁷ Stolze et al: „Organic in Europe, expanding beyond a niche“, väljaandes „Organics in Europe, prospects and development“, 2016.

²⁸ FAO, „The experience of Bio-districts in Italy“ (Itaalia mahepiirkondade kogemus): <http://www.fao.org/agroecology/database/detail/en/c/1027958/>.

- *aidata liikmesriikidel kavandada maapiirkondades võetavaid mahemeetmeid, mis võiksid hõlmata parimate tavade jagamist ja millega soodustada soolist võrdõiguslikkust ja noori põllumajandustootjaid/tööhõivet.*

2.5. Loomasöötade parandamine vastavalt mahepõllumajanduslikele eeskirjadele

Maheloomakasvatus peab vastama ELi loomade heaolu kõrgetele standarditele ja liigispetsiifilistele käitumuslikele vajadustele kooskõlas ELi loomatervisealase haiguste ennetamise lähenemisviisiga. Selliseid olulisi söödalisandeid nagu vitamiinid toodetakse üha enam kääritamise teel geneetiliselt muundatud mikroorganismide (GMM) abil²⁹. Kuna selline tootmismeetod ei ole kooskõlas mahepõllumajanduslike põhimõtetega ja söödalisanditööstus ei pruugi tavapäraest mikroorganismidest toodetud söödalisandite jaoks luba taotleda, sagenevad maheloomakasvatases oluliste söödalisandite tarneprobleemid.

Lisaks kohalikku päritolu söödavalkude kasutatavuse suurendamisele tuleks kestliku ja mitmekesise loomasööda tagamiseks leida alternatiivseid söödavalguallikaid. Nende hulka võiksid kuuluda putukad, mere söödavarud (nt vetikad) ja biomajanduse kõrvalsaadused (nt kalanduses ja vesiviljeluses tekkivad jäätmed). Lisaks tuleks mahepõllumajandusliku loomasööda standardeid ajakohastada.

Meede 16. Komisjon kavandab:

- *programmi „Euroopa horisont“ raames toetada teadusuuringuid ja innovatsiooni seoses mahevitamiinide ja muude vajalikuks osutuda võivate ainete alternatiivsete allikatega ning muude valguallikatega, pidades silmas nende tehnilist ja majanduslikku teostatavust;*
- *uurida võimalusi, kuidas toetada GMMideta toodetud söödalisandite, putukapõhise sööda ja mere söödavarude kasutamist ning*
- *võtta 2022. aastal vastu vetikaalgatus, et toetada ELi vetikatootmist ja ELi vetikatööstust, millega tagada maheloomakasvatuse jaoks vetikate kui alternatiivse söödamaterjali tarnimine.*

2.6. Mahevesiviljeluse kindlustamine

Mahevesiviljelusega saab täita tarbijate nõudlust mitmekesise kvaliteetse toidu järele, mis on toodetud keskkonda hoolikalt kohtleval ja loomade heaolu tagaval viisil. Samuti võib see aidata täita lõhet ELi vesiviljelustoodete nõudluse ja kestlike vesiviljelustoodete tootmise vahel ning vähendada looduslikele kalavarudele avalduvat survet.

²⁹ Söödalisandite puhul, mida GMMide abil toodetakse suletud keskkonnas, peab ettevõtja tõendama, et kõnealune söödalisand ei sisalda ühtegi tootmises kasutatud mikroorganismi jälge, eelkõige rekombinantse DNA jälge.

Meede 17. Komisjon kavandab alates 2022. aastast:

- *toetada teadusuuringuid ja innovatsiooni, milles käsitletakse alternatiivseid toitainete allikaid, aretust ja loomade heaolu vesiviljeluses; soodustada investeringuid kohandatud poliikultuuri ja multi-troofsetesse vesiviljelussüsteemidesse ning mahepõllumajanduslike noorisendite saamiseks edendada tegevusi haudejaamades ja kalakasvandustes; samuti*
- *teha kindlaks konkreetsed takistused ELi mahevesiviljeluse kasvu puhul ja vajaduse korral nendega tegeleda.*

Uued ELi vesiviljeluse kestliku arengu suunised, mille komisjon eeldatavasti võtab vastu 2021. aasta kevadel, julgustavad liikmesriike ja sidusrühmi toetama mahetootmise mahu suurendamist.

3. TELG – MAHEPÕLLUMAJANDUS EESKIJUNA: SUURENDADA MAHEPÕLLUMAJANDUSE PANUST KESTLIKKUSSE

Kestlik ja vastupidav põllumajandus- ja vesiviljelussektor sõltub täiustatud elurikkusest, mis on väga oluline heas seisundis ökosüsteemi jaoks ning otsustava tähtsusega toitainete tsüklite säilitamiseks mullas, puhtas vees ja tolmeldajates. Täiuslikum elurikkus aitab põllumajandustootjatel kliimamuutustega hõlpsamini kohaneda. Mahepõllumajandussektor on juba olemuslikult suunatud kõrgematele keskkonnastandarditele, mis on kehtestatud selle majandusharu eesmärgides ja põhimõtetes.

Kuna temperatuur tõuseb kogu maailmas ja ilmastikuolud muutuvad üha vähem prognoositavaks, on oluline suurendada põllumajanduse, sealhulgas mahepõllumajanduse osa võitluses kliimamuutuste vastu. Tänu taastuvenergia kasutamisele ekstensiivsete põllumajandustavade ja fossiilkütuste asemel saab mahepõllumajandussektor olla eeskujuks ressursside paremal kasutamisel ning jäätmete ja CO₂-heitkoguste vähendamisel.

Käesolevas tegevuskavas on keskendutud üksnes mahepõllumajanduse edendamisele ja selle poolt kestlikkuse antavale panusele. Ka mahetootmisel leidub potentsiaali oma keskkonnamõju parandamiseks. Toiduainete tootmise keskkonnajalajälge käsitletakse ulatuslikumalt strateegia „Talust taldrikule“ raames.

Nende eesmärkide saavutamisel on teadusuuringutel täita otsustava tähtsusega osa. Sellega seoses kavandab Euroopa Komisjon pühendada vähemalt 30 % programmi „Euroopa horisont“ 6. teemavaldkonna sekkumisvaldkonnaga 3 „Põllumajandus, metsandus ja maapiirkonnad“ seotud järgmistest projektikonkurssidest mahepõllumajandussektorile tunnuslikele või sellega seotud temadele.

3.1. Kliima- ja keskkonnajalajälje vähendamine

Põllumajandusel ja vesiviljelusel on täita oluline osa ELi püüdluses – saavutada 2050. aastaks CO₂-neutraalne Euroopa kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise teel. Mahepõllumajanduses kasutatakse mitmeid majandamistavasid, mis aitavad kaasa kliimamuutuste leevendamisele ning toovad täiendavat kasu keskkonnale ja elurikkusele.

Lisaks mahemärgise pakutavale teabele on viimastel aastatel nii üldsus kui ka erasektor hakanud tundma üha suuremat huvi keskkonnateabe vastu. Ka tarbijad on toodete keskkonnamõjudest üha rohkem huvitatud, et teha sellest lähtuvalt kestlikkusel põhinevaid otsuseid. Selliste otsustega toetatakse ELi nullsaaste eesmärki. ELi ringmajanduse tegevuskava ja Euroopa tarbijakaitse tegevuskava kohaselt teeb komisjon ettepaneku seoses meetmetega, milles võetakse käsile rohepesu.

Meede 18. *Alates 2022. aastast kavandab komisjon:*

- võtta meetmeid,³⁰ et koostöös sidusrühmadega luua parimate tavade jagamiseks kliimasõbralike maheettevõtete katsevõrgustik.³¹ Mulla seisundi ja toidu valdkonnas kavandatud missiooniga saaks katsevõrgustikule kaasa aidata eelkõige eluslaborite ja majakaprojektide kasutuselevõtu ning muude süsinikku siduvat põllumajandust toetavate tegevuste kaudu.

3.2. Geneetilise elurikkuse täiustamine ja saagikuse suurendamine

Mahepõllumajanduse rolli heas seisundis ökosüsteemi (võttes arvesse elurikkust ja looduslike röövloomade olemasolu) säilitamisel ja ökoloogilise tasakaalu hoidmisel osatakse vääriliselt hinnata. Mahetootmist käsitlevas määruses (EL) 2018/848 on kehtestatud elurikkuse kaitsmise konkreetset eesmärgid ja nendega seotud põhimõtted, millega kindlustatakse mahetootjate rolli elurikkuse säilitamise edendajatena. Strateegia „Talust taldrikule“ raames vaatab komisjon läbi ka seemnete turustamise direktiivid, et hõlbustada seemnesortide, sealhulgas mahepõllumajanduses kasutatavate seemnesortide registreerimist, ning töötab välja meetmed geneetiliste ressursside säilitamiseks ning suurema geneetilise varieeruvuse ja bioloogilise mitmekesisuse potentsiaaliga seemnete aretuseks.

Võrreldes tavapärase põllumajanduskultuuridega annavad mahekultuurid vähem saaki. Saagivahe kaotamine on oluline element, millega tagada majanduslikku elujõulisust, seda eriti selliste põllumajanduskultuuride puhul, mille saagivahe on endiselt suhteliselt suur.

Meede 19. *Elurikkuse täiustamiseks ja saagikuse suurendamiseks kavandab komisjon:*

- alates 2022. aastast eraldada programmi „Euroopa horisont“ raames rahalisi vahendeid, et toetada geneetiliste ressursside säilitamist ja kasutamist, aretuseelset ja aretustegevust ning maheseemnete kättesaadavust, samuti aidata aretada

³⁰ Pärast kasvuhoonegaaside heidet ja toitainete majandamist käsitlevate kestliku põllumajanduse tööriista moodulite lõpuleviimist.

³¹ Jalajälje hindamine peaks olema kooskõlas Euroopa Komisjoni väljatöötatud meetoditega, eelkõige toodete ja organisatsioonide keskkonnavalajälje mõõtmise meetodiga (PEF/OEF), nagu on määratletud komisjoni 9. aprilli 2013. aasta soovitusel (2013/179/EL).

mahepõllumajanduslikku heterogeenset taimset paljundusmaterjali³² ja mahetootmiseks sobivaid taimesorte;

- *luua ELi näidispõllumajandusettevõtete võrgustikud, et edendada kaasavat lähenemisviisi (teadmiste levitamine). Tulevase ÜPP võrgustiku kaudu tuleb edendada parimaid tavasid ja koostoimet EIP-AGRI projektidega*
- *tugevdada põllumajandusettevõtete nõustamisteenuseid, eelkõige põllumajanduse teadus- ja innovatsioonisüsteemi (AKIS) raames, et soodustada teadmiste vahetamist mahepõllumajanduse jaoks sobivate materjalide kohta ning*
- *toetada teadusuuringuid ja innovatsiooni saagikuse parandamiseks mahepõllumajanduses.*

3.3. Vaidlusaluste sisendite ja muude taimekaitsevahendite alternatiivid

Mahepõllumajandust tunnustatakse selle eest, et seal on väljaspool põllumajandusettevõtteid kasutatavate sisendite hulk piiratud. Mahepõllumajandust käsitlevate õigusaktidega on lubatud kasutada konkreetseid taimekaitsevahendeid, mille mõju keskkonnale ja pinnasele on väiksem. Paraku mõjuvad teatavad ained mulla faunale kahjulikult ning põhjavette lekkimisel võivad need ohustada ka veeloomaliike. Seepärast on oluline jätkata mahepõllumajanduses kasutatavate vaidlusaluste sisendite (näiteks vase) järkjärgulise kasutusest kõrvaldamise või asendamise võimaluste uurimist, ning töötada välja nende toodete alternatiivid, et mahetootjad saaksid põllumajanduskultuure kaitsta.

Meede 20. Komisjon kavandab

- *alates 2023. aastast eraldada programmi „Euroopa horisont“ raames rahalisi vahendeid teadus- ja innovatsiooniprojektidele, milles käsitletakse alternatiivseid lähenemisviise vaidlusalustele sisenditele, pöörates erilist tähelepanu Euroopa Toiduohutusameti hindamise läbinud vasele ja muudele ainetele; ning*
- *alates 2022. aastast soodustada vajaduse korral alternatiivsete taimekaitsevahendite, näiteks bioloogilisi toimeaineid sisaldavate taimekaitsevahendite kasutamist, tuginedes tulevasele biopestitsiidide määrusele ning tugevdades põllumajandusettevõtete nõustamisteenuseid, eelkõige AKISi.*

3.4. Loomade heaolu parandamine

Juba praegu on mahepõllumajandus loomade heaolu parandamisel oluline ning see on toidusüsteemide jätkusuutlikkuse lahutamatu osa. Tänu loomade paremale heaolule on loomad tervemad ja toiduna kvaliteetsemad, väheneb vajadus ravimite järele ning säilib elurikkus. Kooskõlas strateegiaga „Talust taldrikule“ tuleb võtta meetmeid loomade

³² Mahepõllumajanduslik heterogeenne materjal: mitte sordi, vaid pigem ühte botaanilisse taksonisse kuuluva taimerühma taimne paljundusmaterjal.

heaolu edasiseks parandamiseks ning kasutada kõiki olemasolevaid vahendeid, et paremini täita kodanike ootusi ja nõudmisi. Kuigi komisjon vaatab läbi loomade heaolu käsitlevad õigusaktid, et kokkuvõttes tagada loomade heaolu kõrgem tase, peaks mahepõllumajandus olema loomade heaolu kaitse eeskuju ja tagatis tarbijatele, et loomi koheldakse hästi kogu ahela ulatuses – et nad saavad vastavalt oma vajadustele loomulikult käituda nii põllumajandusettevõttes kui veo ajal, ning et neid säästetakse igasugusest valust, stressist või kannatusest, sh surmamise ajal.

Meede 21. *Loomade heaolu platvormi raames teeb komisjon järgmist:*

- *jätkab koostööd liikmesriikide ja kodanikuühiskonnaga, et leida konkreetsed ja operatiivsed viisid loomade heaolu edasiseks parandamiseks mahetootmises.*

3.5. Ressursside tõhusam kasutamine

Ringmajanduspoliitikas keskendutakse otsuste tegemisel ressursitõhususele sellega, et tagatakse lisaväärtus ning ressursside pikemaajaline kasutus ja taaskasutus, seega välditakse jäätmeteket, minimeeritakse nõudlust ressursside järele (nt vesi, fossiilkütused ja energia), parandatakse tulemuslikkust ja vähendatakse kulusid.

Juba rohkem kui 50 viimase aasta jooksul on pidevalt suurenenud plasti majanduslik osa ning see materjal on muutunud oluliseks üha arvukamate toodete ja tooteahelate jaoks. Plasti tootmisest ja plastijäätmete põletamisest tekivad aga suured kasvuhoonegaaside heitkogused³³.

Mahepõllumajanduses kasutatakse samuti palju plasti: multšikiledes, kasvuhoonetes ja tunnelites, silokiledes, loomasööda ladustamise võrkudes, karpide kasvatuseks kasutatavates köites ja pakendites. Lisaks tavapärase plasti korduskasutamise, kogumise ja ringlussevõtu parandamisele vajavad põllumajandustootjad rohkem selgust selle kohta, mil viisil saab bioressursipõhine ja biolagunev plast olla ringmajandusele kasutoov.

Meede 22. *Komisjon kavandab:*

- *võtta vastu bioressursipõhist, kompostitavat ja biolagunevat plasti käsitlev raamistik,³⁴ mis sisaldab põhimõtteid ja kriteeriume, mida järgides saab looduslikes tingimustes kergesti biolagunevate kestlike bioressursipõhiste materjalide kasutamine olla tulus keskkonnale. Raamistikuga on hõlmatud kõik plastid, sealhulgas sellised, mida kasutatakse igat liiki põllumajanduses, ning seepärast on see kestlikkuse seisukohast väga oluline ka teed näitava mahepõllumajanduse jaoks.*

Mõne põllumajandustava tõttu on aga raske saavutada ELi magevee ja mereakvatooriumi head seisundit, mille poole püüeldakse nii veepoliitika raamdirektiivi kui ka mere

³³ COM(2018) 28 final – teatis „Euroopa strateegia plasti kohta ringmajanduses“.

³⁴ Nagu on märgitud teatises „Euroopa strateegia plasti kohta ringmajanduses“ (COM(2018) 28 final) ja ringmajanduse tegevuskavas (COM(2020) 98 final).

raamdirektiivi kohaselt. Selle põhjuseks on peamiselt toitainete (lämmastik ja fosfor) ning pestitsiidide hajusheide. Ligikaudu 38 % ELi pinnaveekogude puhul tekitab probleeme hajusheide (millest 25 % on tekkinud põllumajandusliku tootmise tõttu), niisutusvee võtmine ja kuivendamisest tingitud hüdromorfoloogilised muutused³⁵. Kliimamuutuste tõttu suureneb ELis niisutusvajadus ja väheneb vee kättesaadavus.

Meede 23. Komisjon kavandab:

- *edendada rohkem tulemuslikku ja kestlikku veekasutust, taastuvenergia ulatuslikumat kasutamist ja keskkonnahoidlikku transporti ning toitainete vabanemise vähendamist igat liiki põllumajanduses, sh teed näitavas mahepõllumajanduses, samuti on sellesse kaasatud liikmesriigid oma ÜPP strateegiakavade ning vesiviljeluse ja EMKVF-i uute strateegiliste suuniste kaudu.*

KOKKUVÕTE

Selleks et 2030. aastaks saavutada kaugelevaatav eesmärk – muuta 25 % põllumajandusmaast mahepõllumajanduslikuks ja suurendada märkimisväärselt mahevesiviljelust – nagu on märgitud strateegias „Talust taldrikule“ ja elurikkust käsitlevas strateegias, on vaja mahepõllumajandussektorit varustada vahenditega, mille abil luuakse tingimused, et käivitada ELi põllumajanduses ja vesiviljeluses muutumine ELi tarbijate jaoks väärtuslike kõrgete kvaliteedistandardite suunas. Lisaks sellele aitab mahepõllumajanduse eesmärk märkimisväärselt kaasa muude elurikkuse strateegias ja strateegias „Talust taldrikule“ ette nähtud eesmärkide saavutamisele, (nt kuidas vähendada pestitsiidide kasutamist ja toitainete ülejääki), samuti aitab see suunata ELi nullsaaste eesmärgi suunas, millega soovitakse luua mürgivaba keskkond.

ELil on juhtiv roll põllumajandustavade muutmise edendamisel. Mahetootmise mahu suurendamine on kesksel kohal üleminekul kestlikumale põllumajandus- ja vesiviljelussektorile, millega tagatakse põllumajandustootjatele õiglane sissetulek ning soodustatakse elujõulisi Euroopa maa- ja rannikupiirkondi.

Edusammude jälgimiseks korraldab komisjon igal aastal avalikke järelkohtumisi Euroopa Parlamendi, liikmesriikide, liidu nõuandvate organite ja vajaduse korral sidusrühmadega. Iga kahe aasta tagant avaldab komisjon eduaruanded (sh tulemustabeli) ning tutvustab neid selleks ettenähtud üritustel, ühtlasi avaldab ta 2024. aasta kõrgetasemelisel konverentsil esitatava tegevuskava vahekokkuvõtte. Selleks et suurendada teadlikkust mahetootmise kohta, korraldab komisjon igal aastal kogu ELi hõlmava mahepäeva.

³⁵ SWD(2019) 439 final – Komisjoni talituste töödokument „Veepoliitika raamdirektiivi, põhjaveedirektiivi, keskkonnakvaliteedi standardite direktiivi ja ülejutuste direktiivi toimivuskontroll“.